

Omgevingsmanagement op maat voor elk project

Verwachtingsmanagement is belangrijk

Participatie, inspraakavonden, stakeholdersmanagement, nieuwsbrieven, informeren, meedenken: het valt allemaal onder het omgevingsmanagement binnen projecten. Waar tot een jaar of 20 geleden inwoners nauwelijks inspraak hadden, is dat anno 2023 behoorlijk veranderd. Zeker als het gaat om de openbare ruimte willen inwoners graag mee praten. En terecht, want het gaat uiteindelijk om hun leefomgeving. In de aankomende Omgevingswet speelt participatie een grote rol en het vraagt om integraal omgevingsmanagement. Voor KYBYS is omgevingsmanagement vanzelfsprekend in alle projecten in de openbare ruimte.

Auteur: Mariëlle van Gelder | KYBYS

In vroegere tijden was participatie vooral een-richtingsverkeer. Er werd een plan opgesteld, bewoners werden geïnformeerd, konden vragen stellen en vervolgens ging de schop in de grond. Althans, als er geen bezwaar werd gemaakt wat nogal eens gebeurde. De gemeente bepaalde en inwoners werden middels een brief of bijeenkomst geïnformeerd over het project. „Een dialoog was in die tijd vaak niet aan de orde”, vertelt projectleider Rob van Kasteren van KYBYS. „En dat terwijl het er juist voor kan zorgen dat een project beter wordt.”

projectplan en de inventarisatie van de stakeholders. Als je weet wie de betrokkenen zijn, kun je daar de communicatie en participatie op afstemmen." Onze omgevingsmanager haalt al in een vroeg stadium zoveel mogelijk input op bij stakeholders, zelfs al voordat de eerste schetsen gemaakt zijn.

Met de komst van de Omgevingswet wordt het belang van integrale participatie extra benadrukt. „Overheden moeten in principe altijd in bepaalde vorm aan participatie doen bij de voorbereiding van projecten. Vooral bij grotere projecten waar de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing is, moet er sprake zijn van participatie met de omgeving”, vertelt Rik Vernooij-Oostveen, consultant RO en Vergunningen bij KYBYS. „Voor (private) initiatiefnemers gaat op basis van de Omgevingswet niet een directe plicht gelden voor participatie, maar zij moeten wel - in tegenstelling tot nu - aangeven of, en zo ja wat zij aan participatie hebben gedaan.” De participatievorm voor initiatiefnemers is vormvrij en ook mag gemotiveerd worden aangedragen waarom er niet voor participatie is gekozen. Gemeenten krijgen echter ook de mogelijkheid om beleid te maken waarin staat in welke gevallen zij participatie verplicht stellen. Voor zowel overheden als initiatiefnemers zal participatie in de toekomst dus zwaarder gaan meewegen in projecten.

Realistische verwachtingen

Bij de start van een project doen we allereerst goed onderzoek. Hierbij brengt KYBYS alle stakeholders in kaart via een omgevingsscan en belanghebbendenanalyse. Denk hierbij aan bewoners, nutsbedrijven, openbaar vervoer, verenigingen, bedrijven: alle betrokkenen hebben we in beeld. De volgende stap is het opstellen van een participatieplan dat past bij het project. Hierin staat welke communicatiekanalen ingezet worden met een bijbehorende planning. „Hoe en met wie we communiceren is projectspecifiek en we kunnen kiezen uit verschillende opties”, vertelt Van Kasteren. „Het informeren via nieuwsbrieven, houden van enquêtes, maken van visualisaties, organiseren van bijeenkomsten, een speciale projectwebsite of app: het is allemaal mogelijk. We passen onze communicatie en participatie aan op het project. Zo ontstaat een aanpak die echt passend is.”

Een van de belangrijkste onderdelen is het verwachtingsmanagement. En juist daar gaat het vaak mis in een participatietraject. Een

‘Inmiddels zien we het belang in van de betrokkenheid van bewoners’

Inmiddels zien we het belang van het betrekken van inwoners in. Door aan de voorkant al te informeren, het gesprek aan te gaan en te luisteren naar suggesties, ontstaat er meer draagvlak voor het ontwerp en de uitvoering van de werkzaamheden. Hierdoor nemen de bezwaren af. Bezwaren zijn nooit helemaal te voorkomen, maar goede participatie zorgt wel voor meer wederzijds begrip. Een goed participatietraject is essentieel voor het creëren van draagvlak en het helder krijgen van verwachtingen. „Je kunt nooit iedereen tevreden stellen”, zegt Van Kasteren. „Er zijn altijd verschillende belangen en je kunt niet aan elke wens voldoen. Maar als

je daar eerlijk over bent, voorkom je toekomstige onvrede.” Ook hebben bewoners en andere belanghebbenden kennis van de omgeving uit de praktijk waarvan we graag gebruik maken.

Integrale aanpak

Voor KYBYS is omgevingsmanagement deel van vrijwel elk project in de openbare ruimte. Juist omdat het omwonenden direct raakt. Van Kasteren: „We vinden het belangrijk dat we kiezen voor een integrale aanpak die past bij het project. Daar komen verschillende dingen in samen zoals het bestaande communicatie- en participatiebeleid van de gemeente, het

Het komt regelmatig voor dat niet alle betrokkenen achter een plan staan

primair doel van participatie is het creëren van draagvlak voor een plan, maar het is essentieel ervoor te zorgen dat alle belanghebbenden ook de juiste verwachtingen hebben. „Dat geldt zeker als inwoners worden gevraagd om actief mee te denken en ideeën aan te dragen”, licht Van Kasteren toe. „Binnen een project gelden randvoorwaarden en kan er alleen binnen bepaalde vrijheidsgraden gevarieerd worden. Het is niet zo dat elke suggestie ook wordt

overgenomen, daar moet je vooraf wel duidelijk over zijn.”

Boom of parkeerplaats?

Omgevingsmanagement speelt ook voor KYBYS een steeds grotere rol bij projecten in de openbare ruimte. Bijvoorbeeld bij de herinrichting van de De Bréautélaan in Vught. Samen met bewoners hebben we de uitgangspunten voor deze herinrichting geformuleerd. „We

hebben met behulp van de webapplicatie Maptionnaire inwoners om input gevraagd. Ze konden locatiespecifiek opmerkingen plaatsen zoals verkeerskundige aandachtspunten of rioleringsproblemen. Deze zaken zijn meegenomen in de uitwerking van het ontwerp. Op een bewonersavond hebben we een terugkoppeling gegeven”, licht Van Kasteren toe. We hebben bij dit project in de ontwerpfase het omgevingsmanagement verzorgd, daarna is dit overgedragen aan de aannemer.

Een ander voorbeeld is de Kampdijklaan in Vught. Bij dit project waren bewoners zelfs zo betrokken dat ze zelf al een ontwerp voor de herinrichting hadden gemaakt. Deze paste echter niet bij het project en het vastgestelde doel. „Het is dan mijn taak als projectleider om dit goed uit te leggen en te onderbouwen. Dat is uiteindelijk ook goed gelukt. We zijn samen met de betrokkenen gaan werken met een afwegingsmatrix. Wil je op die plek een parkeerplaats of een boom? En bedenk dat als je kiest voor het een, het ander niet meer kan. Door samen die afwegingen te maken, ontstaat een breedgedragen plan.”

Het komt regelmatig voor dat niet alle betrokkenen achter een plan staan. Gemeenten, inwoners, klankbordgroepen: iedereen heeft een ander belang. Maar het kan wél, zo ervaren Van Kasteren bij de herinrichting van de Leunisdijk in Esch. Omwonenden waren verenigd in een klankbordgroep en het doel was om samen met hen en de gemeente te komen tot een breedgedragen plan. „Zo was bijvoorbeeld het oorspronkelijke idee om verkeersremmende maatregelen te nemen”, licht Van Kasteren toe. „De klankbordgroep had andere ideeën en uiteindelijk is gekozen voor een versmalling in de rijbaan zonder verdere verkeersremmende maatregelen. Een oplossing waar alle betrokkenen achter stonden.”

Dit voorbeeld geeft aan dat als je van een participatietraject echt een succes wil maken, je open moet staan voor andere ideeën. Van Kasteren: „Goed luisteren en flexibel zijn is essentieel om participatie te laten slagen. Realiseer je dat omwonenden hun eigen woonomgeving het best kennen. Wij zijn weliswaar de deskundigen, maar zij zijn de deskundigen van hun omgeving.”

Opening van de vernieuwde De Bréautélaan in Vught.

Rob van Kasteren
Projectleider bij KYBYS.

Rik Vernooij-Oostveen
Consultant RO en Vergunningen bij KYBYS.

